

Budsjetthøring Statsbudsjettet 2020 – familie- og kulturkomiteen

Norsk Arkivråd (NA) er landets største frivillige arkivfaglige interesseorganisasjon. Vi har ca.1100 medlemmer fra både av virksomheter og enkeltmedlemmer. Medlemmer er fra alle deler av landet, og fra bedrifter og organisasjoner fra offentlig og privat sektor. NA er spesielt opptatt av primærfunksjonen til dokumentasjon nemlig å støtte opp om virksomheten oppgaveløsning. En god dokumentasjonsforvaltning i virksomhetene og offentlig forvaltning er en forutsetning for forsvarlighet og etterrettelighet når de oppfyller samfunnsoppdrag, og for at bevaringsverdig dokumentasjon kan sikres for ettertiden i et arkiv. Indirekte er dette en kritikk av innledningen til kapitlet om Arkivformål på side 105.

Årets budsjett byr på en satsing vi ikke har sett maken til for å skanne papirarkiv slik at disse kan gjøres tilgjengelige i Digitalarkivet. Dette er gledelig for økt tilgang på skannede papirarkiv men kan ikke kalles digitalisering. Det er en konvertering av format som har fordeler for tilgjengelighet. Denne komiteen må merke seg at det ikke er opplagt at satsingen kommer virksomhetenes digitalisering for avlevering til gode. Tilgangen til det skannede arkivmaterialet må vedlikeholdes på samme måte som digitalt skapt arkiv. Det krever investeringer i infrastruktur og utvikling av løsninger for å vedlikeholde og tilgjengeliggjøre. De fleste virksomheter i offentlig sektor står overfor de samme problemene så en større satsing på utvikling av metode og tekniske løsninger bør være det primære satsingsområdet for å sikre en samfunnsøkonomisk effektiv løsning for virksomhetenes avlevering.

Arbeidet med løsninger for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av arkivene er foreslått 35 millioner i økte midler til Arkivverket neste år. En slik styrking er helt nødvendig og komiteen bør vurdere om disse midler skal forbeholdes arbeidet med å sikre digitalt skapte arkiver fra kommune, stat og privat virksomhet. Mye oppmerksomhet er nå rettet mot digitalisering av papirarkiver fra nitti-tallet og framover. Dette skyldes jo i all hovedsak plassproblemer i de papirbaserte depotlokaler. Det trengs også midler til å avklare metoder for dette arbeidet.

Akkurat nå er NOU 2019:9 «Fra kalveskinn til datasjøl - Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver» på høring. Vi forstår at departementet vil komme tilbake til Stortinget med oppfølging av denne etter at høringsvarene er behandlet, men vil likevel benytte anledningen til å rette oppmerksomheten mot noen punkter i utredningen.

Flere av de utfordringene som løftes i utredningen handler ikke om arkiver som allerede er skapt. Det handler om dokumentasjon som skal skapes og vedlikeholdes i virksomhetene i de kommende år, men som virksomhetene ikke klarer å sikre, slik at de blir tilgjengelig for ettertiden. Dette dreier seg både om materiale i såkalte «fagsystemer» og materiale som i dag ikke havner i noe dokumentasjonssystem. Utfordringene handler om utdaterte løsninger som er så tungvinte å bruke at det blir en trussel mot dokumentasjon som skapes i dag og

dermed blir utilgjengelig for arkiver i framtida. Budsjettet satser på å løse dagens utfordringer, loven peker på løsninger for digitale dokumentasjonsforvaltning framover. Hvis offentlig forvaltning ikke lykkes med dokumentasjonsforvaltning i dag blir det ingen arkiver å fylle digitalarkivet med. Derfor hadde vi ønsket oss at det ble satt av midler til å følge opp noen av de områdene utredningen peker på at har sin løsning i automatiserte og innebygde løsninger som krever stor satsing på utvikling.

Vår bekymring er at ingen av de foreslåtte bevilgningene er til utvikling som trengs for å utvikle offentlig dokumentasjonsforvaltning!

Videre at når Kulturdepartementet er så opptatt av «kulturarven» og satser så tungt på å utvikle fellesløsninger hos Arkivverket, blir det ikke mulig å kanalisere midler rettet mot arbeidet med å realisere de behovene vi ser i virksomhetene.

Vi vil også be dere som sitter som våre representanter på Stortinget om å være en pådriver for en raskest mulig ikrafttredelse av en ny lov. Det er jo et tankekors at forslaget om å fjerne journalføringsplikten vil med nødvendighet føre til at Offentleglova også må endres. Forrige gang kom NOU i 1987 og loven trådte i kraft i 1999. Dere bør være pådrivere for at det ikke tar 10 år denne gangen også. Ikke minst når lovutkast kommer til dere at behandling skjer så fort som mulig.